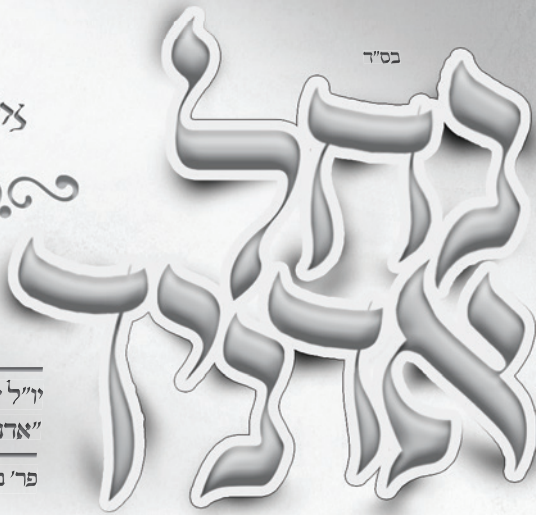

להגלות נעים תורה וחסידיה
מנדר היוצא מעוד

יו"ל ע"י התאחדות האברכים
"ארגונים לתורה" דחסידי זוטשקא
פר' כהר - בחוקותי תשפ"א • גליון צ"ה

נהל קדומים

דברות קודש ממעיין נבע, כ"ק מרן רבוז"ק ז"ע

חזוקי הגהר

פלאות התורה מאוצרותיו של
הגה"ח ר' רחל רוזנטל שליט"א

"שבת לה"

עניין שמיטה כשבת
שהשפעת כל השנים תלויה בה

אידי דטריד למיפלט לא בלע

מובא בשם המקובלים לומר בליל ש"ק קודם קידוש מאמר מהזוה"ק שמסוגל אל הנשמה. ומקורו בפ' יתרו (דף פ"ח ע"א) ושם מביא הזוה"ק קושית רבי יצחק על מה שנאמר על השבת הראשונה בבריאה לאחר ששת ימי בראשית "ויברך אלוקים את יום השבת", איך יתכן לומר שבשבת יש בו ברכה מיוחדת יותר משאר הימים, והרי מצינו שדוקא ביום השבת לא היה יורד לבני ישראל מן ביום השביעי הוא דווקא בגלל שיום השבת קיבל ברכה שכל הברכות של מעלה ומטה תלוין בו וכל ששת ימי השבוע מתברכין משבת קודש, ולכן לא ירד מן בשבת.

וכדי להבין את דברי הזוה"ק שמפני שכל ששת הימים מתברכין מש"ק בגלל זה לא היה יורד מן בשבת, מבארים המקובלים הענין על פ' סוד. אבל בספר נחלת בנימין (ספר דודש על פי סוד המצוות להרמב"ם משנת תמ"ב לפני 3403 שנה להאזין בנימין ואב אשכנזי זצ"ל) מובא הסבר ע"פ פשוט. ידוע הכלל בשו"ע יור"ד "אידי דטריד למפלט לא בלע" ולכן בהגעת כלים ובמליחת הבשר במלח, כיון שלא יתכן בליעה ופליטה באותו זמן, ולכן בשעה שדבר 'עסוק' בפליטה אינו בולע. וכאשר דבר עסוק בבליעה אינו פולט.

ולפי זה מובן כוונת הזוה"ק שהיות ויום שבת קודש צריך להשפיע שפע לכל ימי השבוע הבא, א"כ יום השבת אסור לקבל ולבלוע קדושה ואז לא יוכל להיות מצב שירד בו מן ויפלוט שפע עבור שבת עצמו, ששבת רק מקבלת עבור כל ששת ימות השבוע.

שלא להפריע את הארץ מלבלוע ההשפעות

ולפי"ז מסביר לנו הבנה בדברי רש"י המופלאים בפרשתינו על הפסוק (כה) "ושבתה הארץ שבת להויה" ז"ל "שבת לה" - לשם ה' כשם שנאמר בשבת בראשית. ועיין בחזיקוני וברא"ם איך הבינו המשך בעמוד ב' <<<

וזהו שפירש רש"י "כל המשעבדן" לשון עבודה, "מלמטה" פירוש שלומד אותם דרכי העבודה כראוי, "כאלו משעבדן מלמעלה", שזוכה על ידי העבודה לעלות למעלה לדביקות אור העליון. (רביה"ק ר' מרדכי מנדבורנא ז"ע)

ביטול להשי"ת בעת ירידה

ושבתה הארץ שבת לד' (ויקרא כה, ג). הנה האדם הוא עולם קטן, ולבבו הוא ארצו ונחלתו שנתן לו השי"ת לעבדו ולחשו, דהיינו לזכך את מידותיו, ולזרוע בו ולהצמיח ממנו פירות משובחים, תורה ומצוות ומעשים טובים, שיהי' בהם פאר ותהילה לבורא כל עולמים. וכמ"ש (ישעי' ס, טא) נצר מטעי מעשי ידי להתפאר.

וכשנפל האדם ממדרגתו, ואינו עושה מצות בוראו לחרוש ולזרוע את נחלתו, שהיא גופו ונשמתו, והוא בבחינת "שמיטה" שאינו חורש וזרוע ומצמיח פירות, והוא שמוט וזרוק ח"ו בכל הענינים. הנה לעת כזאת צריך האדם להתחזק באמונה, ולא ליפול ח"ו ליאוש. רק להתפלל ולקוות לד' שיצוה את ברכתו ולא יטוש אותו בשמונו, רק יערה עליו רוח ממרום, וירוה את אדמתו בשפע עליון למען תצמיח פירות לברכה כבתחילה.

וזהו שרמז הכתוב "ושבתה הארץ שבת לד'". שכאשר יש ח"ו מצב של "ושבתה הארץ", שארצו שובתה, אין בה חרישה וזריעה וצמיחה, והוא נמצא בארץ צ' ושממה ועיף בלי מים. אז העצה היעוצה לקיים "שבת לד'" להתבטל אל השי"ת, ולהתחזק באמונה ובטחון שיחדש כליותיו לעבודתו. ויאזור כגבור חלציו להתנער מעפר עזלותו, ויתגבר כארי לעבודת בוראו.

לחזק ד"ת בליבנו שלא לעבור על התורה

אם בחוקותי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם (ויקרא כו, א). נראה לפרש דתיבת חוק היא מלשון חקיקה. וזהו כוונת הכתוב "אם בחוקותי" שכאשר ילמד האדם את התורה בעמל וביגיעה עד שתהא התורה חקוקה בליבו, עי"ז "תלכו" יזכה להכניע את היצר הרע ולילך ולהתעלות ממדרגה למדרגה בעבודת ה'. וזוה יש לפרש את הכתוב (תהילים קמת, ה) "ויעמידם וגו' חק נתן ולא יעבור", שכאשר האדם לומד תורה בעמל וביגיעה רבה עד שהלימוד נחקק בליבו בבחינת "חק נתן", עי"ז "ולא יעבור" - יזכה להשמר בשמירה עליונה שלא יכשל בעבירה ח"ו ולא יצטרך לבוא לידי "ועובר על פשע לשארית נחלתו" (מיכה ג, יח). (כ"ק מרן אדמו"ר ז"ע)

תיקון חטא ע"ז בשב"ק

ואם עד אלה לא תשמעו לי ויספתי ליסרה אתכם שבע על חטאתיכם (ויקרא כו, יח). הנה יש לדייק, למה בכאן כתוב הלשון "ואם עד אלה לא תשמעו לי", ואח"כ כתוב הלשון "ואם באלה לא תוסרו לי" (שם כ"ג), ואח"כ כתוב "ואם בזאת וגו'" (שם כ"ד). גם למה דוקא העונש שבע על חטאתיכם.

ע"כ אפשר לומר שנומז בכאן מאמר חז"ל (שבת קיח ע"ב), כל המשמר שבת כהלכתו אפילו עובד ע"ז כאנוש מוחלין לו. ומובן מאליהו דהכונה כשעושה תשובה על עוון הע"ז, ושמירת השבת קדש רק עוזרת לו לשוב בתשובה, כי שב"ת ר"ת שבת בו תשוב. והנה בגמ' (שבת ע"א) למדו איסור ל"ט מלאכות בשבת

מהנהגה

גה"ל אש בקצירת האומר

טללי חיזוק

"ואש תהי' לילה בו", כאשר האדם נמצא ח"ו במצב של לילה שהחושך מסובבו מכל צד, ואינו מוצא קרן אורה להתחזק בה, שצרות רבות מסובבות אותו ר"ל ולבו מר לו. חלילה לו מלאבד תוחלתו ותקוותו מד', רק ישים אל לבו שהשי"ת ברא בחי' של אש המאיר למרחוק ומגרש את החושך, והוא ית' טבונו משים קץ לחושך, ומאיר לארץ ודלרים עלי' ברחמים. וב' ענינים אלו צריכים להיות "לעיני כל בית ישראל בכל מסעיהם", בכל המצבים של בית ישראל, בזמנים הטובים פחות והטובים יותר.

ועי"ז מסיימים "חזק חזק ונתחזק", שכן האמונה והבטחון באלוקים חיים הן בבחינת יום והן בבחינת לילה, הוא המחזק אותנו בין ברוחניות ובין בגשמיות בכל המצבים שנקלע לשם איש יהודי. ועי"ז אנו חזקים ומחוזקים לדורות עולם ולנצח נצחים. (נחל יצחק פר' פיקודי)

ע"ד אל"ה סופי תיבות מד"ה, שאמדוד לכם מדה במדה עכ"ל. ואיך נרמז זה בפסוק למדוד מדה במדה, וכפי מה שכתבתי נרמז כך בפסוק שזה מדה במדה ע"כ, ואח"כ לא כתוב עוד בזה הלשון, כנ"ל. והשי"ת יזכנו להבין בתורת אמת לעבודתו ית"ש ולתקן בשבת.

(רביה"ק ר' מאיר מפרמישלאן ז"ע)

שיעבוד להשי"ת ע"י עבודת ה'

כשכיר שנה בשנה יהיה עמו לא ירדנו בפרך לעיניך (סיפא דקרא) אני ד' אלקיכם (ויקרא כה, ג-ה). פירש רש"י "כל המשעבדן מלמטה כאילו משעבדן מלמעלה", והנה על פי פשוט אינו מובן במה משעבדן מלמעלה.

ונראה לפרש דהכתוב בא לרמז על הצדיק שלומד לעם ד' החוסים בצילו דרכי העבודה, מזהיר הכתוב שלא ירדו לשון עבודה, בפרך 'בפה רך' - בשפה רפה, פירוש שלא ילמד אותם כך שתהי' עבודתם רק מהשפה ולחוץ בלי כוחות והתלהבות, רק 'כל עצמותי תאמרנה ד' (תהלים לה, ז), ועל ידי זה הם יכולים לעלות לדביקות השם יתברך.

יחד שיהו הקדוש ברוך הוא עלינו ועל כל עמו בית ישראל שישועה ויגאולה ויגאולה קרובה

"ונקדשתי בתוך בני ישראל"

דברות קודש בקהל עם בעקבות האסון במירון

– רעוא דרעוין אמור תשפ"א –

א' בפרשתן (ויקרא כב, לב) ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני כי אני ה' מקדישכם. ואחז"ל – ואמרו רשב"י בזה"ק, שכאשר ישראל אומרים קדושה מקיימים בזה המצוה "ונקדשתי בתוך בני ישראל". ואחז"ל שכשיש עשרה מישראל ואחד מהם חולה ל"ע, אם ח"ו לא ניצל ממות לחיים ונפטר, הרי נחסר כאן מישראל יכולה להשלים לעשרה שיהיה "ונקדשתי בתוך בני ישראל".

ומה נאמר ומה נדבר עתה, של"ע כמה עשרות מבני" שהיו יכולים לקדש שמו ית' ולומר קדושה, נסתלקו לעולמם. והיכן אירע הדבר, אצל רשב"י עצמו, שהוא מליץ טוב ומגין על כל יהודי, שהרי לומדים עניין קדושה בעשרה "אתיא תוך תוך אתיא עדה עדה", והכוונה שהוא 'מבין' על תוכו ופימיותו של יהודי שכל יהודי באשר הוא, הרי הוא יהודי. כ"כ הרבה נפשות היו יכולים להקדיש שמו ית', ועתה אינם ל"ע.

והרי כתי' "ולא תחללו את שם קדשי", ע"ד שכתוב "לא תעשון כן לה' אלוקים", ודרשו רז"ל שלא נגרום ח"ו ע"י מעשינו לחורבן ביהמ"ק, וכן ירמז כאן הכתוב, שלא נגרום שע"י מעשינו יתחסר נפש מישראל ויחסר ה"ונקדשתי בתוך בני".

א"א כלל להשיג זאת, דורי דורות לא היה כדבר הזה. במקום המקדש היו עומדים צפופים ומשתחווים רווחים ורק פ"א נרמס זקן אחד וקראו לו פסח מעוכין, ואצל רשב"י הוא גם בחינה של "נעלה ונראה", א"כ זה אינו כדרך הטבע כלל שיקרה דבר כזה, ואי"ז אלא אות משמים.

האסון הנורא אירע בזמן "הוד שבהוד" שהוא זמן שהיה ההמתקה של הגזירה על תלמידי ר"ע שלא נהגו כבוד זה בזה. א"כ א"א להתעלם שלא לעשות חשבון הנפש בענין של "עומדים צפופים ומשתחווים רוחים", שהפשט עפ"י חסידות הוא, שכאשר יהודי מתכופף ואינו מעמיד עצמו על דעתו ומעמדו, ונוהג כבוד זה בזה, נעשה רווח והצלח. וזה הסיבה שבמקום המקדש בו "נעלה ונראה ונשתחוה", אין בו צפיפות. ע"כ עלינו

לתקן הענין של לנהוג כבוד זה בזה, וללמוד בספרי יראה ומוסר לימודים המביאים לזה, ולהזהר שלא להכאיב ליהודי ושלא לדבר סרה על יהודי, לראות מעלת חברינו ולא חסרונו.

בזה"ק מבאר עה"פ "אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד", שכאשר בני"י ניהגו ברחמנות אפילו על בעלי חיים, הרי זה מעורר רחמים למעלה. והרי הקב"ה מקיים את כל התורה, ומאתו לא תצא הרעות והוא מלא רחמים, ואין אנו יכולים להשיג איך אירע דבר כזה, שאבות

מחפשים את בניהם, אחים את אחיהם, ולבסוף מצאו אותם בלא רוח חיים ור"ל, אין לנו השגה כלל בחדת אלוקים כזו.

אבל הקב"ה הוא מלא רחמים, ורשב"י הוא מלא רחמים, ואם זה קרה ביום זה שהוא כולו רחמים, הרי זה אומר לנו שטמון כאן רחמים עצומים שאין לנו כלל השגה בהם.

הרה"ק הרבי ר' הירש מרימנוב זי"ע אמר לפני פטירתו שזה שכתוב "א-ל-אמונה ואין עוול צדיק וישר הוא", זה באמת כל התורה, זה לבד היו צריכים לשמוע על הר סיני, ובזאת בלבד סגי. ולמה שמעו את כל התורה, לפי שרק אחר שלומדים את כל התורה אפשר להשיג עניין זה ש"א-ל-אמונה ואין עוול צדיק וישר הוא".

אכן הרבי ר' הירש

מרימנוב הי' יחיד בדורו בקבלת היסורים, אבל אנו יתמי דיתמי, הרי אנו מוחות קטנים ואין יכולים להכיל ולהשיג זה, זה דור שצריך לראות חסדים נגלים. "די רבוש"ע האט אונז אזוי אויפגעטרייטלט", א"א שלא לעשות חשבון הנפש, וכ"א יאמר בוודאי "בלא הסער הגדול הזה", ולא יחפש חסרונות אצל אחרים, אלא אצל עצמו. וכ"א צריך לראות שכיון שנשמות אלו הם קרבן של כלל ישראל, הרי קרבן צריך סמיכה ונסכים, שצריך לסמוך דו ולנסך ומעות ממים.

א' בזה"ק על בנו של ר' יוסי שפעל מעשים זעק שהקב"ה מקיים את כל התורה וצריך לקיים גם המצוה של "אותו ואת בנו", וצריך זה לגרום שמי שצריכים רפואות שיתרפאו במהרה, ולא יוסיף הקב"ה לדאבה עוד.

הרה"ק מהר"ם מרימנוב זי"ע שפעל מעשים לביאת משיח ואמר "זאל פלייסן בלוט פון רימנוב ביז פריסטיק" (ש"תמשך נהר של דם מרימנוב עד העיר פריסטיק), והעיקר שמישיח יגיע. אך צדיקים אחרים הרה"ק מראפשיץ זי"ע ועוד, נעמדו על עומדם שלא תיפגע ציפורן מישראל, וע"כ ארך הגלות כ"כ הרבה זמן. והרה"ק משינאווא ועוד צדיקים אמרו שמי יודע אם לא נדחה הגזירה לדורות אחרים. הרה"ק מרימנוב הרי אמר עשרים ושנים שנים תורה בפרשת המן להמשיך פרנסה טובה לישראל, ועם היותו לב רחמן על בני ישראל, לא עמד ליבו בראותו את צער השכינה הנמצאת בגלות, ורצה שדורות קודמים יעברו זאת ולא דורות אחרונים שאין להם הכוחות והמוחות לזה.

"זמנים גבוהים כ"כ הם ימים אלו, והקב"ה מעוררנו, וצריכים אנו לומר להשי"ת שכאשר ישפיע חסדים טובים נתעורר אליו ע"י חסדיו, ויעשו ישראל תשובה. ונקבש "הראנו ה' חסדיך ותתן לנו", "פתח לנו שער בעת נעילת שער", עדיין לא ננעלו השערים, הכרוז מכריז עדיין במרום שמי שלא נכנס לשערי קדושה למחמי באפי מטרונתא יכול להיכנס. ויש לשוב בתשובה על כל העניינים המפריעים לראות באפי מטרונתא, באפי שכינתא, הרבוש"ע מעורר אותנו כדי שניכנס אל השער. מבקשים אנו מהשי"ת רחמים, "הראנו ה' חסדיך וישעך תתן לנו", שירחם עלינו ויחזק את הלבבות הנשברות, וינחם את עם ישראל נחמו נחמו עמי יאמר אלוקים", כלל ישראל צריך נחמה גדולה, הרי לא היתה כזאת בישראל, היה פעם ילד שנפל בהילולא דרשב"י ופעלו מעשים שלא להשבית את שמחת רשב"י, ונהי' נס של תחיית המתים. ומה עשה ה' לנו. השי"ת הוא כולו טוב ומאתו יוצא רק טוב, וזה ודאי רחמים, רק שכלנו הקטן אינו יכול להשיג זאת.

ומבקשים אנו מהשי"ת שירחם עלינו, ויתן לנו כוחות להתחזק, ואיש את רעהו יעזור ולאחיו יאמר חזק, ובודאי הקרובים אל החלל, יחזקם השי"ת. כי קדושים אלו שפרחה נשמתם ביום קדוש זה של הילולא דרשב"י, בודאי עלו למעלה ורשב"י קיבל את פניהם, ולהם טוב עד מאד. אבל הנשארים ישמעו ויראו ויעשו חשבון הנפש.

במשך כל התקופה האחרונה, כמה שמחות נישואין בישראל הופרעו והושבתו, ובקושי התאספו לעשות שמחות, ועתה היה החתונה הגדולה של רשב"י והושבתה השמחה. השי"ת מרמז לנו שלא נשכח, ש שנה מסוגלת לגאולה כפי שאמר הרה"ק מרימנוב על שנה שחל פסח בע"ש, ורוצה השי"ת שלא נשכח ממנו. ואי' בערבי נחל שבזמנים של עת פקידה צריכים ביותר רחמים גדולים, שאם יפסידו חלילה הפקידה, שלא יתהפך חלילה ללא טוב ה"י. צערו של הקב"ה גדול כ"כ וחפץ לגאול את ישראל, וצריכים לבקש שלא נפסיד חלילה הזמנים.

זמנים גבוהים כ"כ הם ימים אלו, והקב"ה מעוררנו, וצריכים אנו לומר להשי"ת שכאשר ישפיע חסדים טובים נתעורר אליו ע"י חסדיו, ויעשו ישראל תשובה, ונקבש "הראנו ה' חסדיך ותתן לנו", "פתח לנו שער בעת נעילת שער", עדיין לא ננעלו השערים, הכרוז מכריז עדיין במרום שמי שלא נכנס לשערי קדושה למחמי באפי מטרונתא יכול להיכנס. ויש לשוב בתשובה על כל העניינים המפריעים לראות באפי מטרונתא, באפי שכינתא, הרבוש"ע מעורר אותנו כדי שניכנס אל השער.

מבקשים אנו מהשי"ת רחמים, "הראנו ה' חסדיך וישעך תתן לנו", שירחם עלינו ויחזק את הלבבות הנשברות, וינחם את עם ישראל נחמו נחמו עמי יאמר אלוקים", כלל ישראל צריך נחמה גדולה, הרי לא היתה כזאת בישראל, היה פעם ילד שנפל בהילולא דרשב"י ופעלו מעשים שלא להשבית את שמחת רשב"י, ונהי' נס של תחיית המתים. ומה עשה ה' לנו. השי"ת הוא כולו טוב ומאתו יוצא רק טוב, וזה ודאי רחמים, רק שכלנו הקטן אינו יכול להשיג זאת.

ומבקשים אנו מהשי"ת שיחזק את כלל ישראל, ויפתח לנו השערים שנוכל להבין מה ה' דורש מעמנו, ובודאי כל אחד ואחד מאתנו יקבל על עצמו בל"נ להוסיף באהבת ישראל ובתיקון המעשים ובלמוד התורה, ולזכור היטב כי על כל דבר יביאך אלוקים במשפט. ושנצל את השבועיים שנותרו מימי הספירה, וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה, ויפתח לנו שער בעת נעילת שער, נבואה שערך, להיכנס לשערי קדושה, ונתחזק ונעבוד את השי"ת על אף הכל, כי זהו רצונו ית' שנתחזק. "הוד שבהוד" הכוונה הוא "להודות לה' ולזמר לשמך עליון להגיד בבוקר חסדך ואמונתך בלילות", שגם כאשר חושך ואפל מתחזקים באמונה ומודים לשמו.

כלל ישראל מחזק את עצמו בלי שום ספק, כ"א באשר הוא שם, למרות השבר הגדול, ומנסים לאסוף את עצמותינו, ולקיים "וספרתם לכם ממחרת השבת" לתקן עוד מידה ועוד מידה, ולא להרפות, כי עצבות ומרה שחורה הוא הדבר הגרוע ביותר וחייבים אנו להתחזק מאוד בשמחה.

ויעזור ה' ויחזקנו ונזכה לתשובה שלמה ולגאולה שלמה בב"א.

שורש ה' * ענף ג'

לשמוח בשמחת המלך

להתעדן בתענוגים ולעדן נפשם בתפנוקי מעדנים ושתיית יינות מבוססים, ושיהיו ששים ושמים ברוב חדווה ונחת ביום שמחתו. ודבר פשוט ומובן מאליו, ממשיך תנחום, "שאכילתם ועינוג נפשם של המסובים, הם הם שמחתו של המלך, ובודאי מי שיראה את שמחת לבו יותר ויותר, הרי הוא מענג את מלכו בכפליים לתושיה. וכמובן שההיפך מזה, מי שמגרע משמחת לבו, אוי ואבוי, "אחזי פגימתא לעילא, ואחזיה גרמיה דלאו מן בני מלכא עילאה הוא, דלאו מבני היכלא דמלכא הוא", הרי מראה שאינו עבד נאמן למלך שחפץ לשמח ביום שמחת לבו".

"ומאחר שיום זה, יום השבת קודש הוא יום שמחה וחדוה ותענוג גדול לפני צור ישראל ברוך הוא, ואור שמחת השבת מופיע ומאיר בגודל זיו הדוד ומפיק נהגו בכל העולמות הקדושים כולם, ובשונה מכל המצוות, יום השבת מאיר ממילא ללא כל התעוררות מצידנו", כמו שכבר דיברנו על זה בשיחתנו הקודמת, ואנחנו ישראל עם קרובו אחוים וקשורים בחבל - חבל נחלתו, ובתקוות חוט שני - תקווה לאחרינתו, וכאשר יש התעוררות בשורש של הנשמות, בקומה השלמה, משתלשל ויורד התעוררות של חדווה ושמחה גדולה, דרך חבל זה, שמחת נפש וגוף, אל כל אחד ואחד מאיש ישראל כפי אחיות נשמתו ושורש חלקו בעולמות העליונים. ומכיון שנעשה זה בהתעוררות עצמית, נתעורר זה אף לפחות שבפחותים "לפי שאור השבת גדול מאוד ונורא על אור המצוות בהארה עצמית שבו, ועוד, שנעשה בכל הקומה שלמה ששם שורש נשמות ישראל", ומי שלא מרגיש התעוררות של שמחה וחדווה ביום השבת, מראה חלילה על עצמו שישינו איזה פגם בקשר לאיש לעליונים, ואפילו העבד הקטן שבהיכל המלך, אם לא ישמח עצמו ביום שמחתו, מראה בעצמו שחלילה אין הוא נכלל עמו, שאפילו חייבי גיהנום נחים ביום שבת מרוב ההארה של יום השבת קודש".

"וזוהו החילוק של סעודות שבת קודש לשאר מצוות, וגודל הפלגתו ומעלתו, כיון שזה נעשה בהתעוררות עצמית, אתעורות דלעילא, שאנחנו מסדרים את שלוש סעודות לפי הבחינות שמתעוררים למעלה, בשונה משאר סעודות המצווה שאנחנו מכוונים לפעול על ידם, להכניס אצלנו מוחין גדולות - ע"י מצות מצווה, או לתקן בחינת יסוד ומלכות של אכילת ערב יום כיפור".

"וכיון שעונג זה, הוא ההשלמה ל'נפש האדם', לתקנה בקדושה, לכן 'נפשו' מתאוה לאכול ולשתות ולהתענג, ואין 'נפשו' קצה עליו בעונג שבת, שעי"ז תקבל קדושת חיה יחידה שבה. ועונג זה שצריך כל איש ישראל להרגיש, אף שזה נתעורר מלמעלה, מ"מ ע"י שהוא מתענג בשמחת המלך, הרי "שכרו הרבה מאוד על פי פעלו", שכרו נפעל לפי מעלות, דהיינו גודל התענוג והנחת רוח שמגיע לבורא כל עולמים, ולא לפי מעשיו העצמיים".

"ומכיון שעיקר עונג שבת הוא שמחה עצמית מהרגשת הלב, איך שייך לצוות על זה בתורה, ממה נפשך, אם מרגיש לבד, הרי אינו צריך לציזיו, ואם אינו מרגיש מה יועיל לו ציזיו עכ"פ אם אין כוונתו רצויה בעינוג ואוכל ושותה למלאת כרסו ולהשלים תאוותו".

"אהה, תנחום", מהמהם שלמה חיים אל עצמו, הדברים ממש הרגשים דקים הצריכים עבודה רבה וכוונת לב, "אכן שלמה חיים, רבינו כותב זאת כדברים מובנים מאליהם לכל בר ישראל, אך מובן שצריכים להתבונן בזה היטב, עי"ש בדברים הקדושים ובמה שמסיים שקשה מאוד להבין מהות "שימחו במלכותך שומרי שבת וקוראי עונג כולם שיעבו ויתענוגו מטובך" על הנייה, כי זה מאוד תלוי באובונתא דליבא. ואי"ה אח"כ יתבאר לנו שלאנשי מעלה מתעורר גם רוח ונשמה שהוא חשק ורצון לקאכדיגע דאווענן להודות ולשבח לצורו וגואלו, וביתיים, שלמה חיים, א גוטן לעכטיגן שבת".

"כל המענג את השבת"... כאשר זמר קל על שפתותיהם, מהלכים שני הרעים, פוסעים בו פסיעה קטנה, סופגים עוד ועוד מרוח קדושה של ההייליגע שבת.

"אמור נא לי תנחום", פותח שלמה חיים את שיחתו, "לכאורה לפי מה שנראה ולפי מה שמובא בספרים, מצוות עונג שבת והאכילת מצווה של שבת קודש, גבוהה ונעלה היא אף יותר מכל שאר סעודות דמצווה. דברים גדולים ונשגבים דיברו על מעלת עונג שבת, רעש והפלגות גדולות שלא נראו בשאר דברים כגון מה שאי"ה בגמ' שכל המקיים שלוש סעודות ניצול מג' פורעניות, מחבלי משיח ומדינה של גיהנום וממלחמת גוג ומגוג, ונותנים לו נחלה בלי מצרים, וניצול משעבוד מלכיות ונותנים לו משאלות לבו, ומעשרת בעושר מופלא, וכמה הפליגו בזוהר הקדוש "ומאן דאשלים תלת סעודתי בשבתא קלא נפיק ומכרזי עליה אז תתענג על ה', ובעי בר נש למחדי בסעודתה ולאשלמא אלין סעודתי דאינון סעודתי מהימנותא שלימתא דזרעא קדישא דישראל", וכו', ועוד דברים נשגבים מענין זה מפורזים בכל ספרי רבותינו".

"ולפי מה שנתבאר לנו בשיחתנו הקודמת", ממשיך שלמה חיים את שאלתו-שאלת חכם, "הרי כדי להשלים את חלקי הנפש בתיקון ה'מוחין' והעלתם זהו בכל סעודות דמצווה, ומה היא איפה המעלה הגדולה והמיוחדת של עונג שבת שלעצמה".

"יפה שאלת", מהנהן תנחום בראשו בהנאה יתירה, "דברין ושאלותיך מחדדים היטב את נושא שיחתינו ויובלו אותנו אל ההבנה הנכונה ואל התייב הישר אל באר מים חיים. ולהשלמת הענין אוסיף אני לך ג"כ שתי שאלות על ענין זה של מצוות עונג שבת ואח"כ אי"ה נחזור אל התשובות. בגמ' כתיב שכל המצוות ניתנו לישראל בפרהסיא חוץ ממצוות שבת שניתנה בציניעא, דכתיב ביני ובין בני ישראל אות. וזהו להפקיע מזה את הגוים שאינם שייכים כלל למצווה זו. ולשאלת הגמ' שאם כן לא יענשו הנכרים על מצוות שבת, והרי כתי' שאח"כ חזר הקב"ה והענישם על כל התורה ומצוות, עונה הגמ' שמתן שכרה או נשמה יתירה לא שייכים לגוים, וזה הוא רק ביני ובין בני ישראל, ורש"י מסביר מהו נשמה יתירה "רוחב לב למנוחה ושמחה להיות פתוח לרווחה ויאכל וישתה ואין נפשו קצה עליו". ע"כ. ועתה אמור לי שלמה חיים, מלבד מה שנראה מכאן ההתייחסות המיוחדת לאכילת שב"ק, מדוע באמת נתייחדה שבת בכזאת נשמה יתירה ששייכת רק לישראל ואינה בשאר כל המצוות.

"ושאלה נוספת, שבודאי נתעוררה כבר אצלך, אם כ"כ גדלה ושגבה מעלת מצוות עונג שבת, מדוע באמת לא נכתבה בתורה כאחד מן המצוות "אם תשיב משבת רגליך", זהו רק מדרך שלילה, ולא בלשון חיוב, ואפי' פשוטו של פסוק "אכלו היום" שדרשו חז"ל מג' פעמים היום חיוב ג' סעודות, אינו מורה על חיוב סעודת העונג שבת, זהו רק אסמכתא בעלמא. והלא דבר הוא?" מסיים תנחום את שאלותיו.

"אלא מסביר רבינו ההיליגער סידורו של שבת, וממשיח את מצוות עונג שבת, לחתונה גדולה שערך המלך ביום שמחת לבו, כאשר כל כולו עוז וחדווה, ושמחה וצהלה בכל

היכלותיו וארמונותיו, וכטוב לב המלך הזמין את כל בני היכלו וכל מקורביו ועבדיו לשמוח עמו בשמחתו, יעמדו על הברכה מצדדי הרבים שהרימו תיכומם להוצאת הגיליון

ידידנו הנכבד
הר"ר שמעון רוזנטל הי"ו
בן ידידנו הנח"ח ר' זרח שליט"א
לרגל הולדת בתו למזל טוב בשבעט"מ
וה'ר' שיראה ממנה ומכלל יוצ"ה
רוח נחת וקדושה וכט"ס אבי"ר

הרה"ג ר' יהושע לאנגויער שליט"א

"דיין האמת" בשם ומלכות על צרת כלל ישראל

בליל ל"ג בעומר אירעה טרגדיה נוראה במירון שזעזעה את כל לבות עם ישראל, וכל לבב דווי, וכל ראש לחלי, וכל אחד כבר עושה את חשבון נפשו מה צריך לתקן. אבל גם כשקורה מקרה כזה, נוסף על כך שצריך להתבונן במוסר ובחשבון הנפש, גם צריך להתבונן מה היא ההלכה בכה"ג.

והנה שנינו בתחילת פרק הרואה בברכות שעל שמעויות רעות, מברך "דיין האמת", ויש להסתפק מה הדין כשאדם שמע את הטרדיה הנוראה, והוא גם הוא יחד עם כל בית ישראל בוכה ומיצר על הדבר הנורא הזה, האם למרות שאין לו שם קרובים יברך ברכת דיין האמת בשם ומלכות?

תשובה לשאלה של שבוע שעבר

השאלה בקצרה: איך יתכן שאדם אכל 'רק' כזית בסעודה וחייב בברכת המזון מדאורייתא:

מדובר באדם שאכל סעודה, ועדיין לא שבע ובירך ברכת המזון, וכשראה שהוא עדיין רעב, נטל שוב ידיו, ואכל עוד כזית, וקעת נעשה שבע, וכתב בביאור הלכה (סימן קפ"ו ר"ה בסו"ט) שכעת הוא חייב בברכת המזון מדאורייתא, משני טעמים:

א. מחמת שנעשה כעת שבע, והרי הוא דומה לחולה וזקן ששבעו בכזית, שחייבים לברך ברכת המזון מדאורייתא.

ב. ברכת המזון הקודמת היתה רק מדרבנן, ומדאורייתא היה פטור, וכעת ששבע ועדיין לא נתעכל האכילה הראשונה, אי אפשר לפטרו על ידי הברכה היתה שבירך בתחילה, שהרי הברכה המזון ההיא, היתה מדרבנן, והיה פטור מן התורה. [אמנם בחזו"א (סימן לד סק"ד) חלק על זה, וכתב שברכת המזון הוא רק מדרבנן, כיון שגמר סעודתו בלא שביעה, והסיח דעתו כבר מלאכול, וצריך לאכול כדי שביעה בסעודה אחת, ואין מצרפים שתי סעודות. אמנם יעוין בחזו"א (סימן כח סק"ב) ששם משמע שכן מצטרף, זה מחייב ברכת המזון מדאורייתא, וצ"ע].

לאור דברי הביאור הלכה שהאוכל פת כזית, מצטרף עם האוכל שאכל בסעודה הראשונה, למרות שבירך ברכת המזון מדרבנן, והשביעה מבטלת את הברכה המזון הקודמת, ושוב מתחייב בברכת המזון מדאורייתא, יש להסתפק:

מה הדין באברך שהביא בבוקר סעודה קטנה לכולל, ולא שתה בסעודה ולא נהיה שבע. לאחר ברכת המזון הגיע אחד האברכים שנולד לו בן למזל טוב, והביא כיבוד לאברכים, האברך שעדיין לא שבע מסעודתו, לקח לעצמו קצת מזונות, וכוס שתיה, וביחד עם הסעודה הקודמת שאכל, נעשה שבע.

שאלת השאלה: האם צריך קעת לברך שוב ברכת המזון על האכילה שאכל מקודם, כמו שכתב הביאור הלכה לגבי מי שאכל כזית פת, כיון שהברכה המזון הקודמת היתה מדרבנן, וכעת ששבע, צריך לברך ברכת המזון מדאורייתא, או שמא דבריו נאמרו רק אם אכל כזית פת, אבל אם אכל דברים אחרים, למרות שיחד עם הפת שאכל קודם נעשה שבע, אינו חייב לברך שוב ברכת המזון?

(התודה והברכה להרב אורי בן דוב על התשובות)

ניתן לשלוח תשובות לשאלות, לפקס 02-5812753 ולדוא"ל a66136133@gmail.com ובתיבת המערכת, תשובות מתומצתות בכתב ברוך וקריא